

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA.

Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.

Portugisiska från Kap till Kap

Brasilien må vara den portugisiska stormakten, men språket lever fortfarande i högönsklig välmåga i Afrika.

Med en befolkning på bara 10 miljoner människor har Portugal sett sitt språk bli globalt tack vare de före detta koloniernas dynamik. Portugisiskans status som världens till antalet talande sjätte språk är ett direkt resultat av Portugals imperium, som fick sin makt och rikedom genom den transatlantiska slavhandeln, massaker av ursprungsbefolkningar, utbrett kulturellt förtryck och andra förbrytelser karaktäristiska för kolonialism. Brasilien frigjorde sig från imperiet utan ett krig, när kejsarens son utropade den sydamerikanska gigantens självständighet och utnämnde sig själv till Brasiliens kejsare. Men Angola, Guinea Bissau, och Moçambique utkämpade fruktansvärda krig som inte slutade förrän med den portugisiska militärkuppen 1974. De lusofona länderna Angola, Kap Verde, Guinea Bissau, Moçambique och São Tomé e Príncipe var de sista afrikanska länderna som blev självständiga från europeiska kolonisatörer. Trots hundratals år av våld-

samma koloniala relationer med Portugal antog alla dessa länder portugisiska som sitt officiella språk och samarbetar idag med Brasilien, Portugal och Östtimor i De portugisiskspråkiga ländernas samfund (Community of Portuguese Language Countries - CPLC). CPLC:s syfte är att främja diplomatiskt och politiskt samarbete mellan medlemsstaterna och främja det portugisiska språket.

Några av huvudaktörerna som kämpade för avkolonisering och grundade de oberoende afrikanska länderna har uttalat sig om varför de valde kolonialspråket som officiellt språk. Angolas tidigare premiärminister Fernando França Van-Dúnem anmärkte att antagandet av portugisiska som officiellt språk "var naturligt" och Kap Verdes tidigare president Pedro Pires försäkrade att portugisiska var den "mesta praktiska lösningen" för de nya självständiga länderna.

"Det var det enda verktyget vi hade tillgängligt och vi var tvungna att använda det", förklarade Pires. "Språket tjänade som ett medel för kommunikation, för

att sprida kultur och i själva verket måste det ha blivit på detta sätt. Vi hade inget annat språk. Det var den mest praktiska lösningen, därför att språket också är ett skriftspråk och det var det språk vi använde i skolorna.”

Även om Portugals tidigare kolonier i Afrika har en mängd olika ursprungliga språk, så var portugisiska redan utbildningsspråket och därför elitens språk. Det var dessutom det gemensamma språket för de nationella ledarna i de nya självständiga länderna. Utöver standardportugisiska så förekommer kreolspråk med portugisiska som bas i de lusophona afrikanska länderna. Men många av dessa saknar ett skriftspråk och de som har det är marginaliserade i utbildning, litteratur och journalistik.

Idag är portugisiska också ett viktigt språk i affärsvärlden, särskilt inom branscherna olja, kol, naturgas och andra mineralindustrier. Med kontinentens näst största oljetillgångar attraherar Angola, och särskilt dess huvudstad Luanda, multinationella bolag och många utländska oljearbetare, bland vilka portugisiska är det gemensamma språket.

Östtimor är mycket aktivt i CPLC och för närvarande dess ordförandeland.

Tommy Pollák

Källa: Berta, Antonieta, The Journal of Communication & Education, december 2015, http://languagemagazine.com/?page_id=124188